

# Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20487>

## Özet

Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i, Nihal Dulkadir Yaman taraf?ndan 2019 y?l?nda sunulan doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmif? öz bildirimli bir ölçektir. Ölçek, çocuklar?n kendi bak?? aç?lar?ndan internet kullan?mlar?na yönelik ebeveynleri taraf?ndan uygulanan arabuluculuk stratejilerini de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. 23 maddeden ve dört alt boyuttan olu?an bu araç, ebeveyn arabuluculu?u kavram?n?n farkli? boyutlar?n? (izlemeli, güvenli, aktif ve teknik arabuluculuk) psikometrik olarak sa?lam bir temelde ölçmek üzere tasarlanm??tır. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlı??a (.928) sahiptir ve faktör yap?s? Do?rulamaya Faktör Analizi (DFA) ile do?rulanm??tır.

## Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Arabuluculu?u, ?nternet Kullan?m?, Çocuk Perspektifi, Psikometrik Geli?tirme, Faktör Analizi, Güvenilirlik.

## Yazarlar

Nihal Dulkadir Yaman

## Amaç

Ölçe?in temel amac?, çocuklar?n gözünden, ebeveynlerinin internet ve dijital medya kullan?mlar?na yönelik uygulad?klar? arabuluculuk stratejilerinin kapsam?n? ve türünü belirlemektir. Bu araç, ebeveynlerin dijital ortamdaki rehberlik rollerini dört spesifik boyut üzerinden (izlemeli, güvenli, aktif ve teknik) nicel olarak ölçmeye olanak tan?r.

Çal??ma, mevcut literatürdeki bo?lu?u doldurarak, özellikle çocuklar?n bak?? aç?s?na odaklanm??tır. Bu sayede, ebeveynlerin dijital okuryazarlık ve güvenlik konular?nda çocuklar?na nas?l destek olduklar?n? veya k?s?tlamalar getirdiklerini ortaya koymay? hedeflemiştir. Ölçek, hem akademik ara?t?rmacılara hem de e?itimcilere ebeveyn arabuluculu?u stratejilerinin etkinli?ini de?erlendirmede pratik bir araç sunmaktadır.

## Yap?

Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i, ebeveynlerin çocuklar?n?n çevrimiçi deneyimlerini yönetme biçimlerini yans?tan, 23 maddeden olu?an ve dört temel boyutu içeren çok faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu boyutlar, literatürde kabul gören arabuluculuk türlerini kapsamaktadır:

**izlemeli Arabuluculuk:** Ebeveynin çocu?un çevrimiçi faaliyetlerini takip etmesi, sosyal medya ortam?nda kimlerle yaz??t??n? bilmesi ve içerik tüketimini denetlemesi ile ilgilidir.

**Güvenli Arabuluculuk:** ?nternetteki potansiyel tehlikeler (siber zorbalık, yabancılarla ileti?im vb.)

hakk?nda bilgi verme, uyarma ve güvenlik önlemleri alma eylemlerini içerir.

**Aktif Arabuluculuk:** Ebeveynin çocukla internet kullan?m? hakk?nda yap?c? bir ?ekilde konu?mas?, çevrimiçi payla??mlar? tart??mas? ve dijital aktivitelerde birlikte yer almas? gibi te?vik edici etkile?imleri ifade eder.

**Teknik Arabuluculuk:** ?nternet eri?imini k?s?tlamak, belirli uygulamalar? veya siteleri engellemek için yaz?l?m veya donan?m araçlar? kullanmak gibi teknolojik kontrol yöntemlerini içerir.

## Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, geli?tirme a?amas?nda hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak titizlikle incelenmi?tir. AFA sonuçlar?na göre, 23 maddeden olu?an aday ölçek dört faktörlü bir yap? sergilemi? ve toplam varyans?n **%50.037**'sini açıklam??t?r. Bu oran, ölçe?in yap?sal yeterlili?ini göstermesi aç?s?ndan önemli bir bulgudur.

AFA'y? takiben uygulanan DFA, ölçe?in dört boyutlu yap?s?n? (izlemeli, güvenli, aktif ve teknik arabuluculuk) teyit etmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin veri setine uyumunun kabul edilebilir düzeyde oldu?unu ve teorik olarak belirlenen faktörlerin ampirik verilerle uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Bu bulgular, Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i'nin ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve yüksek düzeyde yap? geçerli?ine sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

## Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlıl?k güvenilirli?i, madde homojenli?ini ölçmek amacıyla yayg?n olarak kullan?lan Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in bütünü için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s? **.928** olarak bulunmu?tur. Bu yüksek de?er, ölçe?in genel olarak mükemmel düzeyde tutarlı ve güvenilir oldu?unu i?aret etmektedir.

Alt faktörlere ili?kin iç tutarlıl?k katsay?lar? incelendi?inde ise de?erlerin **.826** ile **.915** aras?nda de?i?ti?i belirlenmi?tir. Faktör baz?nda elde edilen bu katsay?lar, her bir alt boyutun da kendi içinde yüksek düzeyde tutarlıl??a sahip oldu?unu ve ilgili arabuluculuk stratejisini güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

## Faktör Analizi

Ölçek, Dulkadir-Yaman'?n 2019 tarihli doktora tezinde, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak geli?tirilmi?tir. AFA, 23 maddenin dört ayr? faktör alt?nda grupland???n? ve bu faktörlerin toplam varyans?n %50.037'sini açıklad???n? göstermi?tir. Bu faktörler, teorik beklentilere uygun olarak ebeveyn arabuluculu?unun dört temel stratejisini temsil etmektedir.

DFA, elde edilen bu dört faktörlü yap?n?n (izlemeli, Güvenli, Aktif ve Teknik Arabuluculuk) farklı

bir örneklem üzerinde test edilerek do?rulanmas?n? sa?lam??t?r. DFA sonuçlar?, modelin iyi uyum indekslerine sahip oldu?unu ve faktörlerin teorik olarak tan?mlanan yap?y? destekledi?ini ortaya koymu?tur. Bu çift analiz yakla??m?, ölçe?in hem ke?fedici hem de do?rulay?c? a?amalarda güçlü bir psikometrik yap?ya sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

## Araç

**Test Türü:** Geli?tirme Ölçe?i

**Format:** Öz Bildirim Ölçe?i (Çocu?un Perspektifinden)

**Mevcut Diller:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Çocuklar (?lkokul ve ortaokul ö?rencileri)

**Ya? Grubu:** Geli?tirme çal??mas? tez kapsam?nda gerçekleştirilmi?tir.

**Popülasyon Detaylar?:** Anadolu Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü'nde sunulan doktora tezi kapsam?nda Türkiye'deki ö?renciler üzerinde standardize edilmi?tir.

**Test Metodolojisi:** 5'li Likert Ölçe?i kullan?lm??t?r. Derecelendirme seçenekleri ?u ?ekildedir: **1=hiçbir zaman**, **2=nadiren**, **3=ara s?ra**, **4=ço?u zaman** ve **5=her zaman**.

## Anahtar Kelimeler

Dijital Medya, Ebeveyn Kontrolü, Siber Güvenlik, Çocuk Psikolojisi, Likert Ölçe?i, Ölçek Geli?tirme.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**?leti?im E-posta Adresi:** [nihaldulkadir@anadolu.edu.tr](mailto:nihaldulkadir@anadolu.edu.tr)

**Yaz??ma Adresi:** Anadolu Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Eski?ehir.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?I?

**?zinler ve Kullan?m:** Ölçek, doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? olup, akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar için sorumlu yazar Nihal Dulkadir Yaman ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

**Ücret:** Ölçek kullan?m?na dair ücret bilgisi belirtilmemi?tir.

Test Y?I?: 2019

## Kaynaklar

Dulkadir-Yaman, N. (2019). *Çocuklar?n bak?? aç?s?yla internet kullan?mlar?na ili?kin ebeveyn arabuluculu?unun incelenmesi* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Eski?ehir.

Tez, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir: [tez.yok.gov.tr](http://tez.yok.gov.tr)

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [ebeveyn-arabuluculugu-olcegi-toad.pdf](#)

## Ebeveyn Arabuluculu?u Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemiştir.

Ölçek 23 madde dört faktörlü yapıdadır.

**?zlemeli Arabuluculuk (1m):** Sosyal medya ortam?nda kimlerle yaz??t??m? bilir.

**Güvenli Arabuluculuk (8m):** ?nternette kar??la?abilece?im tehlikeler hakk?nda beni uyarır.

**Aktif Arabuluculuk (15m):** ?nternette payla?t??m yaz?lar hakk?nda benimle konu?ur.

**Teknik Arabuluculuk (20m):** Baz? uygulamalar? kurmam? engelleyen programlar? kullanır.